YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (neljäs jaosto)

20 päivänä tammikuuta 2005 *

Asiassa C-300/03,

jossa on kyse EY 234 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Hessisches Finanzgericht, Kassel (Saksa), on esittänyt 25.4.2003 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 11.7.2003, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Honeywell Aerospace GmbH

vastaan

Hauptzollamt Gießen,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja K. Lenaerts sekä tuomarit J. N. Cunha Rodrigues (esittelevä tuomari) ja K. Schiemann,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

julkisasiamies: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
kirjaaja: R. Grass,

ottaen huomion kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Honeywell Aerospace GmbH, edustajanaan Rechtsanwalt H. Stiehle,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään J. C. Schieferer ja X. Lewis,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee yhteisön tullikoodeksista 12 päivänä lokakuuta 1992 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2913/92 (EYVL L 302, s. 1; jäljempänä tullikoodeksi) ja tietyistä asetuksen N:o 2913/92 soveltamista koskevista säännöksistä 2 päivänä heinäkuuta 1993 annetun komission asetuksen (ETY) N:o 2454/93 (EYVL L 253, s. 1; jäljempänä soveltamisasetus) tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat yhtäältä Honeywell Aerospace GmbH (jäljempänä Honeywell) ja toisaalta Hauptzollamt Gießen (Saksa) ja joka koskee tullivelan syntymistä.

Yhteisön lainsäädäntö

3 Tullikoodeksin 37 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Yhteisön tullialueelle tuotavat tavarat ovat tuontihetkestä alkaen tullivalvonnassa. Tulliviranomaiset voivat tarkastaa niitä voimassa olevien säännösten mukaisesti.

2. Tavarat ovat tullivalvonnassa niin kauan kuin se on tarpeellista niiden tullioikeudellisen aseman määrittämiseksi, ja muut kuin yhteisötavarat ovat tullivalvonnassa, kunnes niiden tullioikeudellinen asema muuttuu, ne siirretään vapaa-alueelle tai vapaavarastoon taikka jälleenviedään tai hävitetään 182 artiklan mukaisesti, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 82 artiklan 1 kohdan soveltamista."

4 Tullikoodeksin 96 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Passituksesta vastaavan on oltava yhteisön ulkoisen passitusmenettelyn haltija. Tämän on:

a) esitettävä tavarat muuttumattomina tullille määrätullitoimipaikassa, määräajassa sekä ottaen huomioon tulliviranomaisten toteuttamat tunnistamistoimenpiteet;

— —."

5 Tullikoodeksin 203 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

"1. Tuontitullivelka syntyy, kun:

— tuontitullien alainen tavara siirretään säännösten vastaisesti pois tullivalvonnasta.

2. Tullivelka syntyy sinä ajankohtana, jona tavara siirretään pois tullivalvonnasta."

6 Tullikoodeksin 215 artiklan 1–3 kohdassa säädetään seuraavaa:

"1. Tullivelka syntyy siinä paikassa, jossa sen aiheuttavat tosiseikat ilmenevät.

2. Jos 1 kohdassa tarkoitettua paikkaa ei voida määrittää, tullivelan katsotaan syntyneen siinä paikassa, jossa tulliviranomaiset toteavat tavaran olevan tilanteessa, jossa tullivelka on syntynyt.

3. Jos jotakin tavaraan sovellettavaa tullimenettelyä ei päätetä, tullivelan katsotaan syntyneen siinä paikassa, jossa tavara:

— on asetettu tähän menettelyyn,

tai

— saapuu yhteisöön tähän menettelyyn asetettuna."

7 Tullikoodeksin 221 artiklan 3 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Tiedoksiantoa ei voida toimittaa velalliselle enää, kun kolmen vuoden määräaika on kulunut siitä päivästä, jona tullivelka on syntynyt. Jos tulliviranomaiset eivät kuitenkaan ole voineet tarkasti määrittää lain mukaan kannettavaa tullien määrää sellaisen tapahtuman vuoksi, joka voi johtaa rikosoikeudenkäyntiin, tiedoksianto toimitetaan kolmen vuoden määräajan päätyttyä, jos voimassa olevat säännökset sen sallivat."

8 Soveltamisasetuksen 378 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

"1. Jos lähetystä ei ole esitetty määrätoimipaikassa ja jos rikkomuksen tai säännönvastaisuuden tapahtumapaikkaa ei voida todeta, rikkomusta tai säännönvastaisuutta on pidettävä tapahtuneena

— jäsenvaltiossa, johon lähtötoimipaikka kuuluu,

tai

— jäsenvaltiossa, johon rajatoimipaikka yhteisöön tultaessa kuuluu ja johon rajanylitystodistus on annettu,

jollei 379 artiklan 2 kohdassa mainitussa määräajassa tulliviranomaisten hyväksymällä tavalla esitetä todisteita passituksen säännönmukaisuudesta tai paikasta, jossa rikkomus tai säännönvastaisuus on tosiasiallisesti tapahtunut, sanotun kuitenkaan rajoittamatta koodeksin 215 artiklan soveltamista.

2. Jollei tällaisia todisteita esitetä, ja jos kyseistä rikkomusta tai säännönvastaisuutta on näin ollen edelleen pidettävä lähtöjäsenvaltiossa tai 1 kohdan toisessa luetelmakohdassa tarkoitetussa tulojäsenvaltiossa tapahtuneena, tämän jäsenvaltion on kannettava kyseisiä tavaroita koskevat tullit ja muut maksut yhteisön säännösten tai kansallisten säännösten mukaisesti."

9 Soveltamisasetuksen 379 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Jos lähetystä ei ole esitetty määrätoimipaikassa ja jos rikkomuksen tai säännönvastaisuuden tapahtumapaikkaa ei voida todeta, lähtötoimipaikan on ilmoitettava siitä passituksesta vastaavalle viipymättä ja viimeistään yhdentoista kuukauden kuluttua yhteisön passitusilmoituksen kirjaamispäivästä.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitetussa tiedonannossa on mainittava erityisesti määräaika, jonka kuluessa todiste passituksen säännönmukaisuudesta tai rikkomuksen taikka säännönvastaisuuden tosiasiallisesta tapahtumapaikasta voidaan esittää lähtötoimipaikassa tulliviranomaisten hyväksymällä tavalla. Tämän määräajan on oltava kolme kuukautta 1 kohdassa tarkoitetun ilmoituksen tekopäivästä. Jos asianmukaisia todisteita ei ole esitetty tämän määräajan kuluessa, toimivaltaisen jäsenvaltion on kannettava jälkikäteen kyseiset tullit ja muut maksut. — —"

Pääasian oikeudenkäynti ja ennakkoratkaisukysymykset

10 Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevasta päätöksestä ilmenee, että ASA-niminen yhtiö, jonka oikeudenomistaja Honeywell on, asetti valtuutettuna lähettäjänä 3.6.1994 Raunheimissa (Saksa) suihkuturbiinin yhteisön ulkoiseen passitusmenettelyyn. Yhteisön passitusilmoituksen mukaan kyseessä oleva tavara piti kuljettaa kuorma-autolla ja esittää määrätoimipaikassa Roomassa (Italia) ennen 17.6.1994.

11 Yhteisön passitusmenettelyä ei päätetty, koska lähtötoimipaikkaan Saksassa ei toimitettu saapumisilmoitusta. Tiedustelumenettelyn suorittamiseksi tämä toimipaikka lähetti yhteisön passitusilmoituksen kappaleen nro 1 Hauptzollamt Fuldan (Saksa) Zentralstelle Such- und Mahnverfahrenille (tiedustelu- ja maksusuoritusmääräysmenettelyjen keskustoimipaikka, jäljempänä ZSM), jonka toiminnasta vastaa nykyään Hauptzollamt Gießen. Vastauksena ZSM:n 10.2.1995 päivättyyn kirjeeseen ASA vahvisti 20.2.1995 päivätyllä kirjeellä, että säännönvastaisuuden tapahtumapaikaksi oli todettu Italia.

12 Tutkimuksista Italiassa vastanneet Italian tulliviranomaiset totesivat 23.1. ja 26.6.1997 päivätyillä kirjeillään, että lähetystä tai siihen liittyvää yhteisön passitusilmoitusta ei ollut esitetty siellä ja että nämä viranomaiset eivät olleet voineet saada minkäänlaisia tietoja lähetyksen olinpaikasta Italiassa.

13 Hauptzollamt Fulda kantoi tuontimaksut eli tullit ja tuonnista kannettavan liikevaihtoveron 28.5.1997 päivätyllä maksupäätöksellään. Oikaisumenettelyn aikana Hauptzollamt Fulda totesi 15.1.1999 päivätyllä kirjeellään, että "tullikoodeksin soveltamisasetuksen 380 artiklassa tarkoitettua todistetta yhteisön passitusmenettelyn säännönmukaisesta päättämisestä tai vastaavaa vaihtoehtoista todistetta ei ole esitetty". Koska se ei saanut vastausta tähän kirjeeseen tätä varten asetetussa määräajassa, se hylkäsi oikaisuvaatimuksen 17.8.1999 tehdyllä päätöksellä.

14 Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevasta päätöksestä ilmenee myös, että pääasian kanteen yhteydessä ei esitetty todisteita yhteisön passitusmenettelyn säännönmukaisesta päättämisestä tai rikkomuksen tosiasiallisesta tapahtumapaikasta. ZSM ei esittänyt passituksesta vastaavalle vaatimusta toimittaa soveltamisasetuksen 379 artiklan 2 kohdassa tarkoitetussa kolmen kuukauden määräajassa

todisteet yhteisön passituksen säännönmukaisuudesta tai rikkomuksen tosiasiallisesta tapahtumapaikasta sillä uhalla, että rikkomuksen katsottaisiin tapahtuneen Saksan liittotasavallassa.

15 Kansallisessa tuomioistuimessa pääasian kantaja väitti muun muassa, että koska sille ei ollut ilmoitettu kyseisessä 379 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua kolmen kuukauden määräaikaa, sillä ei ollut mahdollisuutta selvittää tässä määräajassa lähetyksen tosiasiallista olinpaikkaa ja näyttää toteen yhteisön passitusmenettelyn säännönmukaista päättämistä soveltamisasetuksen 380 artiklan mukaisen vaihtoehtoisen todisteen avulla. Sen vastattavaksi ei näin ollen ole sen mukaan syntynyt tullivelkaa, minkä vuoksi se katsoo, että 28.5.1997 tehty maksupäätös ja 17.8.1999 tehty päätös on kumottava.

16 Koska Hessisches Finanzgericht, Kassel, ei ole varma asiaa koskevan yhteisön lainsäädännön tulkinnasta, se on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1) Onko asetuksen — — N:o 2913/92, sellaisena kuin se oli 9.5.1999 asti voimassa olleessa muodossaan, 215 artiklan 2 kohdan tai 3 kohdan ensimmäisen luetelmakohdan mukaisesti katsottava, että tullivelka on syntynyt paikassa, jossa tulliviranomaiset toteavat tavaran olevan tilanteessa, jossa tullivelka on syntynyt (2 kohta), tai jossa tavara on asetettu tullimenettelyyn (3 kohdan ensimmäinen luetelmakohta), kun yhteisön ulkoiseen passitusmenettelyyn asetettua tavaralähetystä ei ole esitetty määrätoimipaikassa eikä rikkomuksen tapahtumapaikkaa voida todeta, mutta tulliviranomaiset ovat kuitenkin vastoin asetuksen — — N:o 2454/93, sellaisena kuin se oli 30.6.2001 asti voimassa olleessa muodossaan, 378 artiklan 1 kohdan viimeistä virkettä ja asetuksen 379 artiklan 2 kohdan ensimmäistä virkettä jättäneet ilmoittamatta tämän asetuksen 379 artiklan 1 kohdassa säädetyssä tiedonannossa määräajan, jossa lähtötoimipaikalle voidaan esittää todiste passituksen säännönmukaisuudesta tai rikkomuksen tosiasiallisesta tapahtumapaikasta?

2) Jos [ensimmäiseen] kysymykseen vastataan myöntävästi:

Edellyttääkö se, että toimivaltaiset tulliviranomaiset kantavat tullit asetuksen — — N:o 2454/93, sellaisena kuin se oli 30.6.2001 asti voimassa olleessa muodossaan, 379 artiklan 2 kohdan kolmannen virkkeen mukaisesti, että tulliviranomaiset ovat tämän asetuksen 379 artiklan 1 kohdan mukaisessa tiedonannossa vahvistaneet määräajan, jossa lähtötoimipaikalle on esitettävä todiste passituksen säännönmukaisuudesta tai rikkomuksen tosiasiallisesta tapahtumapaikasta?"

Ennakkoratkaisukysymykset

17 Kansallinen tuomioistuin tiedustelee kysymyksillään, joita on tarkasteltava yhdessä, estääkö se, että yhteisön ulkoiseen passitusmenettelyyn asetetun tavaran lähtötoimipaikka on jättänyt toteamatta soveltamisasetuksen 379 artiklan 1 kohdassa säädetyssä tiedonannossa kolmen kuukauden määräajan, jossa saman asetuksen 379 artiklan 2 kohdan mukaisesti todiste passituksen säännönmukaisuudesta tai rikkomuksen tosiasiallisesta tapahtumapaikasta voidaan esittää tässä toimipaikassa, tullikoodeksin 203 artiklassa tarkoitetun tuontitullivelan syntymisen. Jos tähän kysymykseen vastataan kieltävästi, kansallinen tuomioistuin haluaa selvittää, estääkö tämä seikka kuitenkin sen, että lähtötoimipaikka voi kantaa tämän velan passituksesta vastaavalta, vaikka se ei estäkään tullivelan syntymistä.

18 Tullikoodeksin 203 artiklan 1 kohdan mukaan tuontitullivelka syntyy, kun tuontitullien alainen tavara siirretään säännösten vastaisesti pois tullivalvonnasta (ks. vastaavasti mm. asia C-66/99, D. Wandel, tuomio 1.2.2001, Kok. 2001, s. I-873, 50 kohta; asia C-371/99, Liberexim, tuomio 11.7.2002, Kok. 2002, s. I-6227, 52 kohta

ja asia C-112/01, SPKR, tuomio 14.11.2002, Kok. 2002, s. I-10655, 30 ja 35 kohta). Tämän säännöksen 2 kohdan mukaan velka syntyy sinä ajankohtana, jona tavara siirretään pois tullivalvonnasta.

19 Tullikoodeksin 203 artiklan 1 kohdassa esiintyvän tullivalvonnasta pois siirtämisen käsitteen osalta on etenkin muistutettava, että yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan tämän käsitteen on katsottava käsittävän kaikki toimenpiteet tai laiminlyönnit, joiden seurauksena toimivaltainen tulliviranomainen hetkellisestikin estyy pääsemästä käsiksi tullivalvonnan alaiseen tavaraan ja toteuttamasta tullikoodeksin 37 artiklan 1 kohdan mukaisia tarkastustoimia (asia C-222/01, British American Tobacco, tuomio 29.4.2004, Kok. 2004, s. I-4683, 47 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

20 Kuten pääasiassa, näin on esimerkiksi tilanteessa, jossa yhteisön ulkoiseen passitusmenettelyyn asetetun riidanalaisen lähetyksen lähtötoimipaikka on todennut, että tätä lähetystä ei ole esitetty määrätoimipaikassa ja että kyseiseen lähetykseen sovellettavaa tullimenettelyä ei ole päätetty.

21 Soveltamisasetuksen 378 artiklan 1 kohdassa säädetään, että jos lähetystä ei ole esitetty määrätoimipaikassa ja rikkomuksen tai säännönvastaisuuden tapahtumapaikkaa ei ole voitu todeta, kuten on käynyt pääasiassa, rikkomusta tai säännönvastaisuutta on pidettävä tapahtuneena jäsenvaltiossa, johon lähtötoimipaikka kuuluu, tai jäsenvaltiossa, johon rajatoimipaikka yhteisöön tultaessa kuuluu ja johon rajanylitystodistus on annettu, jollei soveltamisasetuksen 379 artiklan 2 kohdassa mainitussa määräajassa esitetä todisteita passituksen säännönmukaisuudesta tai paikasta, jossa rikkomus tai säännönvastaisuus on tosiasiallisesti tapahtunut, sanotun kuitenkaan rajoittamatta tullikoodeksin 215 artiklassa vahvistettuja sääntöjä, jotka koskevat tullivelan syntymispaikan määrittelyä.

22 Soveltamisasetuksen 379 artiklan 1 kohdassa todetaan, että jos lähetystä ei ole esitetty määrätoimipaikassa ja jos rikkomuksen tai säännönvastaisuuden tapahtumapaikkaa ei voida todeta, lähtötoimipaikan on ilmoitettava siitä passituksesta vastaavalle viipymättä ja viimeistään yhdentoista kuukauden kuluttua yhteisön passitusilmoituksen kirjaamispäivästä. Saman artiklan 2 kohdan mukaan 1 kohdassa tarkoitetussa tiedonannossa on mainittava erityisesti määräaika, jonka kuluessa todiste passituksen säännönmukaisuudesta tai rikkomuksen tosiasiallisesta tapahtumapaikasta voidaan esittää lähtötoimipaikassa tulliviranomaisen hyväksymällä tavalla. Tämä määräaika on kolme kuukautta kyseisen artiklan 1 kohdassa tarkoitetun ilmoituksen tekopäivästä. Jos asianmukaisia todisteita ei ole esitetty tämän määräajan kuluessa, toimivaltaisen jäsenvaltion on kannettava jälkikäteen kyseiset tullit ja muut maksut.

23 Vaikka soveltamisasetuksen 379 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun kolmen kuukauden määräajan ilmoittamatta jättäminen ei estä tullikoodeksin 203 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua tullivelan syntymistä, toisin kuin Honeywell väittää, koska kuten tämän tuomion 18 kohdassa todettiin, tämän tullivelan synnyttävänä tapahtumana on tuontitullien alaisen tavaran siirtäminen säännösten vastaisesti pois tullivalvonnasta muun muassa siksi, että kyseistä tavaraa ei ole esitetty määrätoimipaikassa, kyseisen kolmen kuukauden määräajan ilmoittaminen passituksesta vastaavalle on kuitenkin edellytys tulliviranomaisen suorittamalle tämän tullivelan kantamiselle.

24 Soveltamisasetuksen 378 artiklan 1 kohdan ja 379 artiklan 2 kohdan sanamuodostakin jo ilmenee, että lähtötoimipaikan on ilmoitettava passituksesta vastaavalle määräaika, jossa pyydetyt todisteet voidaan toimittaa, ja tämän on tapahduttava ennen tullivelan kantamista. Tällä määräajalla pyritään suojelemaan passituksesta vastaavan etuja myöntämällä tälle kolme kuukautta aikaa esittää tarvittaessa todiste passituksen säännönmukaisuudesta tai säännönvastaisuuden tai rikkomuksen tosiasiallisesta tapahtumapaikasta (ks. vastaavasti em. asia SPKR, tuomion 38 kohta).

25 Tässä tilanteessa jäsenvaltio, johon lähtötoimipaikka kuuluu, voi kantaa tuontitullit ainoastaan, jos se on ilmoittanut passituksesta vastaavalle, että tällä on kolme kuukautta aikaa esittää pyydetyt todisteet, ja jos näitä todisteita ei ole esitetty tässä määräajassa (ks. vastaavasti asia C-233/98, Lensing & Brockhausen, tuomio 21.10.1999, Kok. 1999, s. I-7349, 31 kohta). Tullikoodeksin 221 artiklan 3 kohdan mukaisesti tämän tullivelan määrä on joka tapauksessa ilmoitettava kolmen vuoden määräajassa siitä päivästä, jona tämä velka on syntynyt.

26 Esitettyihin kysymyksiin on näin ollen vastattava, että tullikoodeksin 203 artiklan 1 kohtaa ja soveltamisasetuksen 379 artiklaa on tulkittava siten, että tullivelka on syntynyt, kun yhteisön ulkoiseen passitusmenettelyyn asetettua lähetystä ei ole esitetty määrätullitoimipaikassa, mutta jäsenvaltio, johon lähtötoimipaikka kuuluu, voi kantaa velan vain, jos se on ilmoittanut passituksesta vastaavalle, että tällä on kolme kuukautta aikaa esittää pyydetyt todisteet, ja jos näitä todisteita ei ole esitetty tässä määräajassa.

Oikeudenkäyntikulut

27 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä yhteisöjen tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (neljäs jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Yhteisön tullikoodeksista 12 päivänä lokakuuta 1992 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2913/92 203 artiklan 1 kohtaa ja tietyistä asetuksen N:o 2913/92 soveltamista koskevista säännöksistä 2 päivänä heinäkuuta 1993 annetun komission asetuksen (ETY) N:o 2454/93 379 artiklaa on tulkittava siten, että tullivelka on syntynyt, kun yhteisön ulkoiseen passitusmenettelyyn asetettua lähetystä ei ole esitetty määrätullitoimipaikassa, mutta jäsenvaltio, johon lähtötoimipaikka kuuluu, voi kantaa velan vain, jos se on ilmoittanut passituksesta vastaavalle, että tällä on kolme kuukautta aikaa esittää pyydetyt todisteet, ja jos näitä todisteita ei ole esitetty tässä määräajassa.

Allekirjoitukset